

1 Μαρτίου 2017

Οι Διεπαγγελματικές Οργανώσεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Μελέτη για τις Διεπαγγελματικές Οργανώσεις (Δ.Ο.) του αγροδιατροφικού τομέα στην Ε.Ε. έδωσε στη δημοσιότητα η Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Πρόκειται για μελέτη που την παρήγγειλε και χρηματοδότησε η Επιτροπή και παρουσιάζει συμπεράσματα και συστάσεις για το επίπεδο στο οποίο βρίσκεται κάθε κράτος μέλος σχετικά με την ύπαρξη και λειτουργία Δ.Ο.

Η μελέτη είναι πολύ σημαντική καθώς δίνει λεπτομερή στοιχεία όχι μόνο για το νομικό πλαίσιο σε κάθε κράτος μέλος, αλλά και για το πώς εφαρμόζεται το ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο. Καταγράφει επίσης τις Διεπαγγελματικές που υπάρχουν ήδη και επιπλέον αναλύει τη λειτουργία και τα οφέλη των Δ.Ο. όπως προκύπτει από την εμπειρία των κρατών μελών της Ε.Ε.

Η κατάσταση εμφανίζεται διαφοροποιημένη μεταξύ των κρατών μελών. Είναι χαρακτηριστικό ότι επί του παρόντος, Διεπαγγελματικές Οργανώσεις έχουν τυπικά αναγνωριστεί μόνο σε οκτώ χώρες: Γαλλία, Ουγγαρία, Ελλάδα, Ιταλία, Ολλανδία, Πορτογαλία, Ρουμανία και Ισπανία. Έντεκα χώρες της Ε.Ε. έχουν νομικό πλαίσιο για Δ.Ο. αλλά δεν έχουν ακόμη καμία τυπικά αναγνωρισμένη Διεπαγγελματική. Ως αιτίες για τη μη-αναγνώριση Δ.Ο. σε αυτές τις 11 χώρες, αναφέρονται: έλλειψη ενημέρωσης, προτίμηση σε άλλες οργανωτικές δομές, έλλειψη χρηματοδοτικών δυνατοτήτων, δυσπιστία προς την κάθετη συνεργασία, γραφειοκρατικά εμπόδια. Την ίδια στιγμή, υπάρχουν εννέα κράτη μέλη που δεν έχουν σε ισχύ νομικό πλαίσιο για Δ.Ο.: Δανία, Εσθονία, Φινλανδία, Ιρλανδία, Λουξεμβούργο, Λιθουανία, Σουηδία, Σλοβενία και Ην. Βασίλειο.

Την 1^η Ιουνίου 2016, ημερομηνία κατά την οποία ολοκληρώθηκε η συλλογή στοιχείων για τη μελέτη, υπήρχαν 123 αναγνωρισμένες Δ.Ο. Ο αριθμός των Δ.Ο. στην Ευρώπη αυξήθηκε από τις 56 το 1990 σε 123 το 2016, ενώ αναμενόταν η αναγνώριση μερικών ακόμη το β' εξάμηνο του 2016. Οι περισσότερες από τις μισές αναγνωρισμένες Δ.Ο. είναι γαλλικές (63), ενώ στις υπόλοιπες επτά χώρες, οι αριθμοί έχουν ως εξής: 7 στην Ελλάδα, 6 στην Ουγγαρία, 3 στην Ιταλία, 27 στην Ισπανία, 7 στην Ολλανδία, 5 στη Ρουμανία και 5 στην Πορτογαλία.

Εθνικές Διεπαγγελματικές Οργανώσεις είναι οι 85 από τις 123, ενώ περιφερειακές Διεπαγγελματικές υπάρχουν μόνο στη Γαλλία (κυρίως στον κλάδο του οίνου) και την Ισπανία.

Ιστορικά, η πρώτη Δ.Ο. αναγνωρίστηκε σε εθνικό επίπεδο στη Γαλλία το 1941 και κινείτο στον κλάδο του οίνου. Οι περισσότερες Δ.Ο. αναγνωρίστηκαν το διάστημα μεταξύ των ετών 1975 και 2000. Η πρώτη αναγνώριση Δ.Ο. εκτός Γαλλίας ήρθε το 1994 (Ουγγαρία). Στην πλειονότητά τους οι ευρωπαϊκές Δ.Ο. είναι «μικρές», δηλαδή περιλαμβάνουν μόνο δύο κλάδους της αλυσίδας (πρωτογενής παραγωγή και πρώτη μεταποίηση).

Η αντιπροσωπευτικότητα σπανίως φτάνει στο 100%. Συνήθως κυμαίνεται μεταξύ του 80% και του 95% στο επίπεδο της πρωτογενούς παραγωγής. Εν γένει, το επίπεδο της αντιπροσωπευτικότητας φαίνεται να είναι υψηλότερο στην πρωτογενή παραγωγή σε σχέση με τα άλλα στάδια της αλυσίδας. Ο αριθμός των μελών μιας Δ.Ο. παρουσιάζει μεγάλη ποικιλία και κυμαίνεται από 3 (Ολλανδία) μέχρι περισσότερα από 500 (η Δ.Ο. κρέατος πουλερικών στη Ρουμανία αριθμεί... 720 μέλη). Κατά μέσο όρο πάντως, οι ευρωπαϊκές Δ.Ο. έχουν λιγότερα από 10 μέλη.

Προϋπολογισμοί και εισφορές

Οι προϋπολογισμοί των Δ.Ο. παρουσιάζουν υψηλή διαφοροποίηση και κυμαίνονται από μερικές χιλιάδες ευρώ μέχρι περισσότερο από 40 εκατ. ευρώ. Το ένα τρίτο περίπου των Δ.Ο. έχουν προϋπολογισμό μικρότερο από 100.000 ευρώ. Μόνο 13 Δ.Ο. αναφέρουν προϋπολογισμό που υπερβαίνει τα 10 εκατ. ευρώ ετησίως (οι 10 από αυτές είναι γαλλικές). Ο μέσος προϋπολογισμός μιας Δ.Ο. είναι υψηλότερος στη Γαλλία (5,5 εκατ. ευρώ), και ακολουθούν η Ολλανδία (2,3 εκατ.), η Ισπανία (1,5 εκατ.) και η Ρουμανία (0,9 εκατ.). Ο μέσος ετήσιος προϋπολογισμός μιας Δ.Ο. σε Ουγγαρία, Πορτογαλία, Ελλάδα και Ιταλία ήταν μικρότερος από 100.000 ευρώ. Οι κύριες πηγές χρηματοδότησης είναι οι συνδρομές μελών (και μη-μελών, όπου αυτό ισχύει). Αυτή η πηγή αντιπροσωπεύει το 80-90% του συνολικού προϋπολογισμού των Δ.Ο. Δεύτερη πηγή χρηματοδότησης είναι οι εθνικές και ευρωπαϊκές χρηματοδοτήσεις που υποστηρίζουν προωθητικές δράσεις. Άλλες πηγές που αναφέρθηκαν, προέρχονται από υπηρεσίες που παρέχονται σε τρίτους και από κεφάλαια προερχόμενα από εθνικά χρηματοδοτούμενα προγράμματα.

Η επέκταση της εισφοράς και σε μη-μέλη, στο πλαίσιο των Διεπαγγελματικών Συμφωνιών, επιτρέπει τη μακροχρόνια χρηματοδότηση των Δ.Ο. Εκείνες οι Δ.Ο. που δεν ζητούν επέκταση της εισφοράς φαίνεται ότι είναι δύσκολα βιώσιμες μακροπρόθεσμα, ή ότι οι δραστηριότητές τους περιορίζονται μέχρι του σημείου που να μην έχουν καμία βαρύτητα στον κλάδο στον οποίο αναφέρονται. Η χρηματοδότηση των Δ.Ο. μέσω της εισφοράς μελών και μόνο, δεν φαίνεται βιώσιμη στις περισσότερες περιπτώσεις, αναφέρει η μελέτη. Σε μερικά κράτη μέλη οι εθνικές αρχές έχουν χρηματοδοτήσει τις Δ.Ο. προκειμένου να διευκολύνουν τη δημιουργία και το αρχικό «στήσιμο», για μια περιορισμένη όμως χρονική περίοδο. Η επέκταση της εισφοράς και σε μη-μέλη μοιάζει να είναι η πιο αξιόπιστη προσέγγιση για να διασφαλιστεί η χρηματοδότηση μιας Δ.Ο., καταλήγει η μελέτη.

Πώς διοικούνται οι Δ.Ο.

Η ομοφωνία είναι συχνά η επιδιωκόμενη προσέγγιση που επικρατεί στις Δ.Ο. καθώς είναι καλύτερο να διοικούνται επί τη βάση της εμπιστοσύνης των μελών. Οι ώριμες Δ.Ο. επιδιώκουν την ομοφωνία και αποφεύγουν, όσο αυτό είναι δυνατόν, την τυπική ψηφοφορία. Αυτή η πρακτική οικοδομεί και ενδυναμώνει τις σχέσεις μεταξύ των μελών του οργανισμού. Η πραγματική ηγεσία των Δ.Ο. συνδέεται με τον μηχανισμό χρηματοδότησης. Γενικά, τα μέλη που πληρώνουν εισφορές είναι και εκείνα που έχουν τη Διοίκηση. Σε μερικές περιπτώσεις μάλιστα ενσωματώθηκαν στα καταστατικά νέοι εκλογικοί μηχανισμοί για να διασφαλιστεί ότι ο πρόεδρος της Δ.Ο. δεν θα προέρχεται πάντα από τον ίδιο κλάδο. Στην Ισπανία φαίνεται ότι αυτή η υποχρέωση περιλαμβάνεται στην πλειονότητα των καταστατικών των Δ.Ο. σε αντίθεση με τη Γαλλία, όπου αποτελεί εξαίρεση.

Η ανάλυση της ιστορίας των Δ.Ο. δείχνει ότι η επιτυχία του διαλόγου μεταξύ των κλάδων που αποτελούν τη Δ.Ο. καθορίζεται εν μέρει από το ρόλο που παίζουν οι εθνικές Αρχές. Μπορεί να θεωρηθεί ότι, όπως συμβαίνει π.χ. στη Γαλλία, η μακροχρόνια βιωσιμότητα μερικών Δ.Ο. είναι σε ένα βαθμό εγγυημένη καθώς οι Αρχές ενεργούσαν για πολύ καιρό ως διαμεσολαβητές-συντονιστές των συζητήσεων μεταξύ των μελών μιας Δ.Ο.

Για όλα αυτά, καθώς και περισσότερα στοιχεία σχετικά με τις Διεπαγγελματικές ως εργαλεία ανάπτυξης ενός ολόκληρου κλάδου, αλλά και για τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν σήμερα οι Δ.Ο., δείτε την πλήρη μελέτη [εδώ](#) (στα αγγλικά).